

Samrådsredogörelse

Förslag till beslut för att ändra gräns för naturreservaten Gömmaren, Flemingsbergsskogen, Orlången, Björksättrahalvön, Paradiset och Lissmadalen med anledning av Tvärförbindelse Södertörn (väg 259) samt att utöka Orlångens naturreservat med två områden om totalt cirka 48 ha

Innehåll

Sammanfattning	1
Inledning	2
Hur samrådet bedrivits	2
Inkomna synpunkter och förvaltningens ställningstagande	3
Myndigheter	3
Fastighetsägare	5
Berörda servitut och andra särskilda rättigheter	5
Föreningar	8

Sammanfattning

Ett förslag till beslut för att upphäva del av naturreservaten Gömmaren, Flemingsbergsskogen, Orlången, Björksättrahalvön, Paradiset och Lissmadalen med anledning av Tvärförbindelse Södertörn (väg 259) samt att utöka Orlångens naturreservat med två områden om totalt cirka 48 ha har varit ute på samråd.

Samrådet pågick från den 31 augusti till 12 oktober 2023.

Inkomna yttranden återges i väsentlig del och i sin helhet som bilaga. Där det är relevant återges miljö- och bygglovsförvaltningens ställningstagande i kommentar efter yttrandet.

Inledning

Denna samrådsredogörelse redovisar samråd om förslag till beslut för att ändra gräns för naturreservaten Gömmaren, Flemingsbergsskogen, Orlången, Björksättrahalvön, Paradiset och Lissmadalen med anledning av Tvärförbindelse Södertörn (väg 259) samt att utöka Orlångens naturreservat med två områden om totalt cirka 48 ha.

Inkomna yttranden återges i väsentlig del och i sin helhet som bilaga. Där det är relevant återges miljö- och bygglovsförvaltningens ställningstagande i kommentar efter yttrandet.

Hur samrådet bedrivits

Samrådet pågick från den 31 augusti till 12 oktober 2023.

Information om samrådet för ändring av gräns för de berörda naturreservaten med anledning av utökat vägområde med vägrätt för Tvärförbindelse Södertörn skickades ut till Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen, enligt 25 a § förordningen om områdesskydd (1998:1252).

Information om samrådet för utvidgning av Orlångens naturreservat av del av de berörda naturreservaten med anledning av Tvärförbindelse Södertörn skickades ut till Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen, Vattenfall, Svenska Kraftnät, Huddinge kommun (mark- och exploateringssektionen vid kommunstyrelsens förvaltning), Huddinge kommun (miljötillsynsavdelningen, bygglovs- och tillsynsnämnden den kommunala tillsynsmyndigheten), Huddinge Jakt- och viltvårdsförening, Sundby Ridskola AB, Naturskyddsföreningen i Huddinge, Huddinge Hembygdsförening och Friluftsförbundet i Huddinge, enligt 24 § st. 3 förordningen om områdesskydd.

Inkomna synpunkter och förvaltningens ställningstagande

Nedan redovisas en sammanfattning av de synpunkter som inkom under samrådet. Förvaltningens kommentarer och ställningstagande redovisas i kommentar efter varje yttrande.

Myndigheter

Skogsstyrelsen, Stockholm/Gotland distrikt

Skogsstyrelsen konstaterar att det är värdefulla natur- och kulturmiljöer som påverkas av vägdragningen. De miljöer som vi bedömer ha de största negativa konsekvenserna med den nya vägen är påverkan av de mycket värdefulla ekmiljöer som finns främst i anslutning till Sundby gård. Kompensationsåtgärderna bör säkerställa kontinuitet av ek i området och kompensation bör därför även vara att anlägga ny ekskog i näraliggande lämpliga miljöer. Ekar som måste avverkas bör lämnas i faunadepåer som gynnar eklevande arter av insekter men även vedsvampar.

Vägen kommer att vara en stark barriär för det vilda djurlivet och ytterligare faunaövergångar bör övervägas.

Vi har inga ytterligare synpunkter på Tvärförbindelsens påverkan på skogliga miljöer och kompensationsåtgärder.

Kommentar

Miljö- och bygglovsförvaltningen håller med Skogsstyrelsen om att på flera ställen påverkas värdefulla natur- och kulturmiljöer av vägdragningen. En viktig del i utgångspunkterna i val av kompensationsåtgärder har från kommunens sida just varit kontinuiteten och den långsiktiga hävden av eklandskapet utmed väg 259 samt de två regionala värdekärnor för ek som utpekats av Länsstyrelsen. Ekar som påverkas är inmätta och ska placeras på lämpliga platser som faunadepåer.

Avseende ytterligare faunaövergångar är det Trafikverkets fråga och där är vägplanen fastställd.

Länsstyrelsen i Stockholms län

Huddinge kommun har sänt ett förslag till beslut till Länsstyrelsen för synpunkter, i enlighet med 25 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Enligt denna förordning ska kommunen samråda med Länsstyrelsen innan beslut att förklara ett område som naturreservat fattas. Däremot behövs inte något samråd om upphävande av naturreservat.

Länsstyrelsen ser positivt på förslaget om utvidgning av Ornlångens naturreservat. Vad beträffar den del av förslaget beslut som avser upphävande av del av Ornlångens naturreservat lämnar Länsstyrelsen inte några synpunkter i sak på motiveringen eller de synnerliga skäl som anförs. Dock behöver följande mening i sista stycket under rubriken "Motiv till beslut och bedömning" (sidan 7) skrivas om för att tydligt ange vad som bedöms utgöra synnerliga skäl: "Huddinge kommun bedömer att upphävande av de delar av Ornlångens naturreservat som påverkas av Tvärförbindelse Södertörn utgör synnerliga skäl enligt 7 kap. 7 § miljöbalken." Det bör i stället formuleras så att det är genomförandet av vägplanen för Väg 259 Tvärförbindelse Södertörn som kommunen anför som synnerligt skäl för upphävande.

Länsstyrelsen gör heller inte någon bedömning av om kompensationsåtgärderna är tillräckliga för att svara mot intrånget i naturvärdet. Länsstyrelsen anser dock att utvidgning av reservatet är relevant som kompensationsåtgärd.

Kommentar

Miljö- och bygglovsförvaltningen konstaterar att Länsstyrelsen är positiv till en utvidgning av Ornlångens naturreservat och tar tacksamt emot Länsstyrelsen förslag till redaktionella ändringar. Ändringarna inarbetas i förslaget till beslut så det ska bli så tydligt som möjligt.

Miljötillsynsavdelningen, bygglovs- och tillsynsnämnden, Huddinge kommun.

Miljötillsynsavdelningen har ingen erinran mot förslag till beslut, men vill att natur- och klimatavdelningen i Huddinge kommun gör en översyn över respektive naturreservats skötselplan i och med de förändringar som kommer att ske i samband med upphävandet och utökandet av reservaten. Vidare vill miljötillsynsavdelningen att eventuella ändringar i skötselplanerna tydligt visar vad som gäller inom respektive område, och att dessa kommuniceras till oss som är tillsynsmyndighet.

Kommentar

Den översyn av respektive naturreservats skötselplan som miljötillsynsavdelningen efterfrågar är gjord, se respektive naturreservats skötselplanekarta i förslag till beslut. Utgångspunkten har varit att behålla aktuellt skötselområde med att det minskas tillsammans med reservatsgränsen när vägområdet utökas. För de områden som föreslås utökas har lämpligt skötselområde valts med respektive områdes naturvärden och behov av skötsel. Också detta är redovisat i förslaget till Orlångens skötselplanekarta.

Fastighetsägare**Huddinge kommun, mark- och exploateringssektionen**

Huddinge kommun, mark- och exploateringssektionen har inte inkommit med yttrande.

Berörda servitut och andra särskilda rättigheter**Svenska kraftnät**

Svenska kraftnät har för tillfället två befintliga ledningar som går igenom områdena för de föreslagna utvidgningarna av reservatet. Under förutsättning att de rättigheter som finns i befintligt ledningsrättsbeslut kommer att kvarstå även om områdena skulle bli ett naturreservatsområde och att anläggning även i framtiden kan förvaltas, repareras, och underhållas, inklusive ombyggnation, enligt

befintliga rättigheter och de krav och riktlinjer som gäller för elnätverksamhet har Svenska kraftnät inga synpunkter.

Kommentar

I samrådshandlingen – förslag till beslut för Ornlångens naturreservat – framgår att syftet med reservatet, gällande föreskrifter och skötselplan ska gälla enligt tidigare beslut. Vidare framgår att de undantag till föreskrifter som gäller för Ornlångens naturreservat även ska gälla för tillkommande områden. Föreskrifterna skall heller inte utgöra hinder att fälla träd och buskar samt ta bort vindfällan utefter befintliga kraftledningsgator eller utgöra hinder mot utförandet av erforderligt underhåll och förnyelse inom befintliga rättigheter.

Miljö- och bygglovsförvaltningen bedömer att Svenska kraftnäts yttrande är tillgodosett i samrådsförslaget.

Vattenfall Eldistribution AB

Vattenfall Eldistribution AB har elnätanläggningar inom område och inom närområde för utökning av naturreservatet Ornlången.

Vattenfall Eldistribution AB har skickat in en koncessionsansökan till Ei (Energimarknadsinspektionen, kommunens förtydligande) juni 2021 för två sammanbyggda 130 kV luftledningar på sträckan Flemingsberg-Lissma-Ekudden. Naturreservatet Ornlången berör dessa planerade luftledningar och Huddinge kommun har blivit informerad av detta projekt genom tidigare samråd, Ei:s remiss av koncessionsärendet och pågående dialog mellan Vattenfall och kommunen gällande ansökan om dispens/tillstånd enligt reservatsföreskrifter. Vattenfall Eldistribution AB önskar att naturreservatets utökning inte hindrar att de planerade luftledningars utförande.

Efter mailkontakt med Huddinge kommun framgår att utvidgningen av Ornlångens naturreservat inte kommer att påverka Vattenfalls ledningsrätter. I föreskrifterna från befintligt beslut för Ornlångens naturreservat framgår ”Föreskrifterna skall inte heller utgöra hinder att

fälla träd och buskar samt ta bort vindfällena utefter befintliga kraftledningsgator eller utgöra hinder mot utförandet av erforderligt underhåll och förnyelse inom befintliga rättigheter.”

Vattenfall Eldistribution AB önskar att göra ett tillägg till befintligt yttrandet. Vattenfall Eldistribution AB planerar att ersätta en luftledning som i dag passerar i södra delen. Förläggning av nya kabeln kommer inte att beröra naturreservatet. Arbetet med att riva befintlig luftledning som passerar berör lite. Se bilder.

Kommentar

Här har miljö- och bygglovsförvaltningen redan svarat. I samrådshandlingen – förslag till beslut för Orlångens naturreservat – framgår att syftet med reservatet, gällande föreskrifter och skötselplan ska gälla enligt tidigare beslut. Vidare framgår att de undantag till föreskrifter som gäller för Orlångens naturreservat även ska gälla för tillkommande områden. Föreskrifterna skall heller inte utgöra hinder att fälla träd och buskar samt ta bort vindfällena utefter befintliga kraftledningsgator eller utgöra hinder mot utförandet av erforderligt underhåll och förnyelse inom befintliga rättigheter.

Vad gäller de planerade luftledningarna mellan Flemingsberg-Lissma-Ekudden kommer naturreservatets utökning inte att påverka utförandet på grund av att utökningen inte sammanfaller med sträckningen. Däremot innebär planerade luftledningarnas utökade ledningsrätt en prövning gentemot naturreservatets föreskrifter. Detta prövas i särskild ordning och inte i detta förslag till beslut för Orlångens naturreservat.

Miljö- och bygglovsförvaltningen bedömer att Vattenfalls yttrande är tillgodosett i samrådsförslaget.

Huddinge Jakt- och viltvårdsförening

Huddinge Jakt- och viltvårdsförening har inte inkommit med yttrande.

Sundby Ridskola AB

Sundby Ridskola AB har inte inkommit med yttrande.

Föreningar

Naturskyddsföreningen i Huddinge och Friluftsförbundet i Huddinge

Naturskyddsföreningen Huddinge och Friluftsförbundet Huddinge har lämnats tillfälle att lämna synpunkter på ovan nämnt förslag. Vi lämnar här ett gemensamt yttrande.

Naturskyddsföreningens strävan i alla sammanhang är att slå vakt om vår natur och vår miljö. Vi arbetar långsiktigt med grund i vetenskap och fakta mot alla former av natur- och miljöförstöring samt mot negativ påverkan på vårt klimat. Den globala klimatkrisen kräver åtgärder som både begränsar klimatpåverkan och mildrar dess effekter. Dessutom har vi en pågående snabb förlust av arter – ett massutdöende – som riskerar att påverka vår matproduktion och mycket annat. I det läget är det mycket viktigt med insatser för att värna om den biologiska mångfalden. Nationella och internationella lagar och regler, till exempel Sveriges klimatlag, syftar till att styra utvecklingen i mer hållbar riktning. Våra utgångspunkter är alltid krav på hänsyn till såväl naturvärden som miljö- och klimatpåverkan.

Tvärförbindelse Södertörn påverkar i olika hög grad sex av Huddinges naturreservat. Kommunen anser att det finns synnerliga skäl att på grund av leden upphäva delar av reservaten. Som grund för den bedömningen ligger bl a remissens beskrivning av berörda riksintressen: "*Hanveden (FAB 08) är ett stort friluftsområde av riksintresse för friluftslivet... Tvärförbindelse Södertörn och befintlig väg 259 är riksintressen för kommunikation (Väg)... Både Trafikverket och Länsstyrelsen (i yttrande) har bedömt att riksintresset för kommunikation "bäst främjar en långsiktig hushållning och ska därför ges företräde".*" Denna bedömning delas inte av Naturskyddsföreningen eller Friluftsförbundet. Vi bedömer att behovet av skyddad natur för biologisk mångfald och för rörligt

friluftsliv kommer att öka i framtiden - inte minst i ljuset av pågående klimatförändringar. Utan en frisk miljö och tillgänglig natur står sig människan slätt. Den ständigt ökande bilismen måste i det ljuset ses som en olycklig parentes och vi förespråkar i stället lösningar som respekterar naturens egenvärde och som bidrar till hållbara samhällen, där kommunikation även tar hänsyn till människors hälsa och välbefinnande. Att man som i detta fall naggar naturreservat i kanterna för att bereda plats för utökad infrastruktur eller ibland bebyggelse är tyvärr alltför vanligt. Friluftsfrämjandet framhåller att detta innebär störningar vad gäller både ljudmiljö och framkomlighet och därmed försämrade naturupplevelse. Gömmarens naturreservat är redan idag störd av E4 och de välbesökta områdena kring Paradiset riskerar att delvis förlora sin unika kvalitet som helt tyst miljö.

Våra ställningstaganden

Vi känner argumenten för Tvärförbindelsen, vi förstår dem. I ett annat läge, till exempel med den kunskap vi hade på 1950-talet, hade förmodligen även vår slutsats varit att leden - förutsatt att det remitterade materialets förslag om skydds- och kompletteringsåtgärder hade genomförts - kan byggas. Men med den kunskap vi har idag känner vi ansvaret mot kommande generationer ännu starkare. All forskning visar att nya leder innebär ökad trafik. Förbifart Stockholm är mot den bakgrunden ett huvudlöst projekt, som inte kan räddas av mer av samma sort. Vi kan inte underlätta för ökad trafik när vi i stället drastiskt måste skära ner transportsektorn. Den sortens kognitiv dissonans har vi och kommande generationer inte råd med. Och vi anser att riksintresset Hanveden överstiger riksintresset kommunikation i form av Tvärförbindelsen.

Med detta sagt erkänner vi gärna att remissmaterialets olika förslag är välkomna. Vi ser att kommunen i sin planering gjort ansträngningar att gå natur- och miljöorganisationerna till mötes. Som inlägg i en slags förhandling om leden kan de uppskattas. Men Naturskyddsföreningen Huddinge anser att en ny motorled för bil- och

transportsektorn helt enkelt inte är förhandlingsbar. Vi säger därmed definitivt nej till Tvärförbindelse Södertörn. Friluftsförbundet Huddinge anser att planeringen av transporter och tung trafik t ex från Norviks hamn för att tillgodose såväl klimat som miljö skulle ha kunnat lösas på ett betydligt mer hållbart och långsiktigt sätt. Vi kan därför inte bejaka byggandet av Tvärförbindelse Södertörn. Därmed motsätter sig både Naturskyddsföreningen Huddinge och Friluftsförbundet Huddinge också samrådsförslagets beslut att upphäva del av Orlångens naturreservat

Kommentar

Miljö- och bygglovsförvaltningen tar emot Naturskyddsföreningens och Friluftsförbundets synpunkter och kan konstatera att de båda föreningarna är emot byggandet av Tvärförbindelse Södertörn och därmed också ett upphävande av del av Orlångens naturreservat. Dock föranleder inte föreningarnas yttrande någon ändring i sak för förslaget att ändra gräns för Orlångens naturreservat inklusive utvidgningen ej heller att justera innehållet i förslag till beslut.

Huddinge Hembygdsförening

Hembygdsföreningen har tidigare gemensamt med Naturskyddsföreningen i Huddinge och Friluftsförbundet framfört synpunkter på olika förslag, att bygga en ny trafikled mellan Kungens kurva/Vårby och Jordbro i Haninge kommun via Flemingsberg genom landsbygden i Huddinge kommun.

Denna gång väljer Huddinge Hembygdsförening att avge eget yttrande till förmån för ett förverkligande av tvärförbindelse Södertörn, med de förutsättningar som anges vad gäller fornlämningar, kulturbygd värnande av det rörliga friluftslivet samt djurliv och natur. Huddinge och Stockholmstrakten har under de senaste femtio åren blivit boplatser för allt fler och i framtiden kommer vår kommun bli hembygden för ännu fler. Hembygdsföreningen ser det som sin uppgift att verka för att Huddingebornas boendemiljö ska vara god för alla åldrar. Till en

god boendemiljö hör tillgång till nära grönområden och låga bullervärden. Det rörliga friluftslivet är vi bortskämda med idag och vill att så ska det också vara framöver, liksom varsamhet med djur- och naturliv.

Häromdagen gick sista sprängskottet i tunneln för förbifart Stockholm, Norviks hamn har tillkommit. Samhällsinvesteringarna är betydande och nu menar vi att det gäller att ro projektet i hamn och leva upp till vad som framgår i projekthandlingarna.

Vi värdesätter att förslaget nu innebär:

Minskad negativ bullerpåverkan för rekreation och friluftsliv genom bullerskyddsskärmar vid Björksättrahalvöns naturreservat och även intill gång- och cykelvägen längs Gömmarens naturreservat.

Kompensationsåtgärd för intrång i Lissmadalens naturreservat genom bland annat restaurering av stallet, som har tillhört Lissma gård säteri och som idag ingår i Lissmadalens naturreservat, samt restaurering av allén som har tillhört Lissma gård. Stallet, allén och de delar av parken som finns kvar är viktiga delar i områdets kulturhistoria.

Vid Ekedal och Smedtorp byggs landskapsbroar där djur och människor kan passera under vägen.

Rekreationspassager anläggs bl.a. vid trafikplats Gladö kvarn med passage både för gående och hästar från närliggande stall.

På sträckan mellan trafikplats Gladö kvarn och Jordbro byggs sex mindre faunapassager (tunnlar avsedda för att djur ska kunna ta sig över till andra sidan vägen).

Över Gömmarbäcken ska all trafik gå på broar, vilket innebär att en öppen bäck återskapas, vattenlevande arter och små däggdjur får en säker passage. Intill Gömmarbäcken anläggs en enkel spång för fotgängare till och från Gömmarens naturreservat.

Bland fördelarna i förslaget vill vi vidare peka på att en fjärdedel av tvärförbindelse Södertörn kommer att gå i tunnlar under känsliga naturområden. Det innebär att djurlivet, naturen och människor kan fortsätta röra sig fritt ovanför. Boendemiljön utmed Lännavägen, Storängsleden och Glömstavägen blir avsevärt bättre när den tunga trafiken kommer bort från dessa områden, Det underlättar också framkomligheten för kollektiva färdmedel.

Kommentar

Miljö- och bygglovsförvaltningen tar emot hembygdsföreningens synpunkter men ser inte att de kräver något särskilt ställningstagande.